

Introduction of A Model to State Earning Information Content Using Audit Quality and Internal Control Weakness Indexes

Rasoul Keshtkar¹, Shokrolah Khajavi²

Received : 2018/10/20

Approved: 2018/12/23

Research Paper

Abstract

In accounting literature, earnings information content is yet one of the unresolved issues in the financial reporting. In this regard, this study aims to identify elements effective on earnings information content by modelling these elements. Research method is descriptive correlational and quasi-experimental. The sample consists of 122 firms listed in Tehran Stock Exchange over the period from 2007 to 2016. In order to test the research hypotheses, SPSS and structural equation modelling software (PLS) are used. Research results show that audit quality increases the earnings information content. Also, a higher audit quality decreases the internal control weakness. There is a negative relation between internal control weakness and earnings information content. In addition, internal control weakness can play a mediating role in the relation between audit quality and earnings information content. These findings can improve the information content of accounting earnings thorough the audit quality.

Keywords: earnings relevant, earnings reliability, conservatism, internal control weakness, audit quality.

JEL Classification: M42.

DOI: 10.22051/jera.2018.22538.2210

¹ Phd student of accounting, Azad University Isfahan Branch (khorseگان) , Isfahan, Iran,
(rasoul.keshtkar@yahoo.com)

² professor of accounting, Shiraz University, Economic, Management and social science department,
Shiraz, Iran, corresponding author, (shkajavi@rose.shirazu.ac.ir)
<https://jera.alzahra.ac.ir>

ارائه الگویی جهت تبیین محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها با استفاده از شاخص‌های کیفیت حسابرسی و ضعف‌های کنترل داخلی

رسول کشتکار*، شکراله خواجهوی**

تاریخ دریافت: ۹۷/۰۷/۲۸

تاریخ پذیرش: ۹۷/۱۰/۰۲

مقاله پژوهشی

چکیده

در ادبیات حسابداری، محتوای اطلاعاتی سود موضوعی است که در مبحث گزارشگری مالی هنوز به عنوان یکی از مسائل حل نشده محسوب می‌شود. در همین راستا، پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل تأثیرگذار بر محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها از طریق الگوسازی عوامل مؤثر بر آن صورت پذیرفته است. روش پژوهش مورد استفاده توصیفی-همبستگی از نوع شبه تجربی است. نمونه این پژوهش شامل ۱۲۲ شرکت پذیرفته شده در بورس تهران است که در بازه زمانی ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۵ مورد بررسی قرار گرفته‌اند. به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش از نرم‌افزار SPSS و نرم‌افزار الگوسازی معادلات ساختاری PLS استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد که کیفیت حسابرسی باعث محتوای اطلاعاتی بیشتر سود حسابداری شرکت‌ها می‌شود. هم‌چنین، کیفیت حسابرسی بالاتر، ضعف‌های کنترل‌های داخلی را کاهش می‌دهد. ارتباط بین ضعف‌های کنترل‌های داخلی و محتوای اطلاعاتی سود حسابداری شرکت‌ها نیز منفی است. افزون بر این، ضعف‌های کنترل‌های داخلی در رابطه بین کیفیت حسابرسی و محتوای اطلاعاتی سود می‌تواند نقش واسطه ایفا کنند. این یافته‌ها می‌تواند به بهبود محتوای اطلاعاتی سود حسابداری شرکت‌ها از طریق کیفیت حسابرسی کمک کند.

واژه‌های کلیدی: مربوط بودن سود، قابلیت اتکای سود، محافظه کاری، ضعف‌های کنترل داخلی، کیفیت

حسابرسی.

طبقه‌بندی موضوعی: M42

DOI: 10.22051/jera.2018.22538.2210

*دانشجوی دکتری حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

(.rasoul.keshkar@yahoo.com)

**استاد حسابداری، دانشگاه شیراز، دانشکده اقتصاد، مدیریت و علوم اجتماعی، بخش حسابداری، شیراز، ایران. (نویسنده مسئول).

(.shkajavi@rose.shirazu.ac.ir)

<https://jera.alzahra.ac.ir>

مقدمه

پژوهش در زمینه محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها از چند دهه گذشته با کار بال و براون (۱۹۶۸) و بیور (۱۹۶۸) آغاز شد. از آن زمان تاکنون پژوهش‌های گسترده‌ای در این زمینه صورت پذیرفته است (به‌عنوان نمونه، بمبر و همکاران، ۲۰۰۰؛ بال و شیواکومار، ۲۰۰۸؛ بال، ۲۰۱۳؛ بیور و همکاران، ۲۰۱۵). اگر چه ادبیات مطرح شده در پژوهش‌های بال و براون (۱۹۶۸) و بیور (۱۹۶۸) حاکی از محتوای اطلاعاتی سودهای اعلان شده از سوی شرکت‌ها است، اما ادبیات موجود در سال‌های اخیر گواه بر این مطلب هستند که محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها در طول زمان و در میان شرکت‌های مختلف متفاوت است (بیور و همکاران، ۲۰۱۵). از جمله دلایلی که در این خصوص مطرح شده است می‌توان به تغییرات ایجاد شده در استانداردهای گزارشگری مالی و مقررات در طول زمان، تغییرات ایجاد شده در مدل‌های کسب و کار شرکت‌ها و انگیزه آن‌ها برای تولید و انتشار اطلاعات خصوصی و محرمانه اشاره کرد. یکی دیگر از دلایلی که در این خصوص مطرح کرده‌اند تغییرات چشمگیر در فناوری اطلاعات است که منجر به کاهش قابل توجه هزینه‌های تهیه و ارائه اطلاعات و در دسترس بودن اطلاعات در طول سال به طور مداوم شده است؛ این موضوع به گونه بالقوه باعث کاهش محتوای تدریجی اطلاعات اعلان سود از سوی شرکت‌ها می‌شود (بیور و همکاران، ۲۰۱۵). از طرفی به دنبال تفکیک مدیریت شرکت‌ها از مالکیت آن‌ها و ایجاد مسائل نمایندگی و نیز افزایش عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و مالکان، موضوع کیفیت خدمات حسابرسی اهمیت بسیار زیادی یافته است و می‌تواند همچون ابزار مراقبت از منافع گروه‌های ذینفع عمل کرده و زمینه استفاده صحیح مدیریت از منابع برای سرمایه‌گذاری بهینه با هدف حداکثر سازی ثروت مالکان را فراهم کند.

با این حال، با ورود به هزاره جدید شواهد موجود مبنی بر ورشکست شدن شرکت‌های بزرگی همچون انرون، ورلد کام و پارمالات، آدلفی، سیسکو، تیکو و زیراکس میزان اعتماد سرمایه‌گذاران به اطلاعات منتشر شده از سوی شرکت‌ها را در حاله‌ای از ابهام قرار داده است؛ سود و محتوای اطلاعاتی آن نیز یکی از اصلی‌ترین این اطلاعات است. با ورشکست شدن این شرکت‌ها و متضرر شدن بسیاری از سرمایه‌گذاران، دو گروه مورد اتهامات بسیاری قرار گرفتند. گروه اول مدیران و حسابداران شرکت‌ها بودند که متهم به دستکاری اطلاعات

شرکت‌ها (دستکاری ارقام گزارش شده) از طریق مواردی مانند مدیریت سود با دخالت هدفمند مدیران در فرآیند گزارشگری مالی برون سازمانی به منظور بهره‌برداری شخصی شدند. مدیران و حسابداران شرکت‌ها از خلاء موجود در فرآیندهای درون سازمانی شرکت خود همانند انعطاف پذیری قانونی، نبود قانون، زمانبندی برخی معاملات، طبقه‌بندی مجدد و آرایه ارقام مالی استفاده کرده و اطلاعات را در راستای اهداف خاصی مدیریت می‌کنند؛ یکی از این فرآیندها، کنترل‌های داخلی است. گروه دوم نیز حساب‌برسان بودند که متهم به این موضوع شدند که تلاش خود را در خصوص کشف این گونه موارد (اطلاعات دستکاری شده) به کار نبرده‌اند. در اصل، حسابرسی یک خدمت اقتصادی حیاتی بوده و نقش بسیار مهمی در خدمت به منافع عمومی برای تقویت مسئولیت‌پذیری و حس اعتماد در گزارشگری مالی ایفا می‌کند. افزون بر این، نظریه تقاضا برای کیفیت حسابرسی از آنجا ناشی می‌شود که بین مدیران شرکت و سرمایه‌گذاران تضاد نمایندگی وجود دارد (ازیبی و همکاران، ۲۰۱۲). بنابراین، انتظار بر این است که حسابرسی با کیفیت، محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها را دستخوش تغییر قرار دهد. افزون بر این، حسابرسی با کیفیت می‌تواند مدیران شرکت‌ها را وادار به استفاده از کنترل‌های داخلی بهینه و اثربخش کرده و از این طریق نیز بر محتوای اطلاعات منتشر شده آنان اثرگذار باشد.

در ایران شرایط نسبت به سایر کشورهای توسعه یافته نظیر آمریکا متفاوت می‌باشد؛ به گونه‌ای که بورس اوراق بهادار تهران به لحاظ کارایی اطلاعاتی با بورس اوراق بهادار نیویورک قابل مقایسه نیست. برخی از پژوهش‌های انجام شده حاکی از کارایی اطلاعاتی بسیار ضعیف بورس اوراق بهادار تهران است. این در حالی است که کارایی بورس اوراق بهادار نیویورک در سطح نیمه قوی به اثبات رسیده است. افزون بر این، در ایران جایگاه حسابرسی و کیفیت آن نسبت به سایر کشورها در سال‌های اخیر تفاوت‌های چشمگیری پیدا نموده است. به‌عنوان نمونه، در چند سال اخیر با مطرح شدن تقلب‌ها و اختلاس‌های مالی و عدم کشف آن‌ها توسط حساب‌برسان، کیفیت کار حسابرسی را در ایران دستخوش تزلزل قرار داده است. این مطالب حاکی از آن است که محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها در بازار ایران می‌تواند نسبت به سایر کشورها متفاوت باشد. در همین راستا، سؤالی که در ذهن محقق ایجاد می‌شود این است که: آیا کارکرد بازار حسابرسی در ایران می‌تواند محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها

را تحت تأثیر خود قرار دهد یا خیر؟ افزون بر این، ضعف کنترل‌های داخلی شرکت‌ها در این بین چه نقشی ایفا می‌کند؟ آیا حسابرسان می‌توانند بر کاهش ضعف کنترل‌های داخلی شرکت‌ها و به تبع آن محتوای اطلاعاتی بیشتر سود تأثیرگذار باشند؟

در باب اهمیت اجرای این پژوهش باید اشاره کرد که قلب تپنده اقتصاد کشورها، در بازارهای سرمایه آنها متجلی می‌شود و موتور محرکه اقتصاد این کشورها نیز کارکرد بهینه این بازارها می‌باشد. ارتقاء محتوای اطلاعاتی سود در این مورد نیز می‌تواند نقش بسزایی داشته باشد. به گونه‌ای خلاصه نقش اطلاعات مرتبط با سود در اثرگذاری بر عملکرد اقتصادی را می‌توان در دو مورد خلاصه کرد (باشمن و اسمیت، ۲۰۰۱). اول، اطلاعات مرتبط با سود می‌تواند توسط مدیران و سرمایه‌گذاران برای شناسایی پروژه‌های مطلوب در برابر نامطلوب استفاده شود. دوم، محتوای اطلاعاتی بالای سود حسابداری به عنوان یک مکانیزم کنترلی می‌تواند به کار گرفته شود. بنابراین، می‌توان به گونه‌ای خلاصه اهمیت اجرای پژوهش حاضر را در خصوص شناسایی عوامل مؤثر بر محتوای اطلاعاتی سود در یک مدل جامع و کلی دانست و از این طریق به بهبود کارکرد بازار سرمایه کشور و توسعه اقتصادی ایران کمک کند.

مبانی نظری و پیشینه

مطابق با دیدگاه بال و براون (۱۹۶۸) هدف اولیه گزارشگری اطلاعات مالی، ارائه و انتشار اطلاعاتی در مورد عملکرد شرکت است که به وسیله سود و اجزای تشکیل دهنده آن فراهم می‌شود. بازار سرمایه به عنوان موتور محرکه اقتصاد بر محور اطلاعات قرار دارد. جریان درست اطلاعات در این بازار منجر به اتخاذ تصمیمات صحیح و منطقی از سوی مشارکت کنندگان می‌شود و در نهایت، توسعه اقتصادی و بهبود رفاه اجتماعی را به ارمغان می‌آورد. به سبب نقش انکارناپذیر اطلاعات در بازار سرمایه، ادعا می‌شود که اطلاعات، گران‌بهاترین دارایی در بورس است. از اوایل دهه ۱۹۶۰ تا به حال، نقش گزارشگری مالی بر سودمندی در تصمیم‌گیری متمرکز شده است (آن، ۲۰۰۹). در بیانیه شماره یک مفاهیم حسابداری مالی هیئت تدوین استانداردهای حسابداری مالی آمریکا بیان شده است که: گزارشگری مالی باید اطلاعاتی که برای سرمایه‌گذاران بالفعل و بالقوه، بستانکاران و سایر استفاده‌کنندگان در اتخاذ تصمیمات منطقی در خصوص سرمایه‌گذاری، دادن اعتبار و سایر تصمیمات مشابه سودمند است را فراهم کند (هیئت تدوین استانداردهای حسابداری مالی آمریکا، ۱۹۷۸: بند ۳۴).

یکی از کلیدی‌ترین اطلاعاتی که در فرآیند گزارشگری مالی از سوی شرکت‌ها افشا می‌شود، سود و اطلاعات مرتبط با آن است. سرمایه‌گذاران با توجه به رقم سود منتشر شده تصمیم‌های قبلی خود را تأیید، اصلاح و یا رد می‌کنند و بر مبنای همین اطلاعات تصمیم‌های جدیدی اتخاذ می‌کنند. به عبارتی از محتوای اطلاعاتی سود منتشر شده استفاده می‌کنند. براساس نظریه اقتصادی در صورت ثابت بودن کلیه شرایط، افزایش در محتوای اطلاعاتی سود باعث کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و بنابراین به هزینه سرمایه کمتر منجر می‌شود (گلاستن و میلگرام، ۱۹۸۵؛ آمیهود و مندلسون، ۱۹۸۶؛ دیامند و ورکچیا، ۱۹۹۱؛ اسلی و اهارا، ۲۰۰۳؛ کوهن، ۲۰۰۳). محتوای اطلاعاتی سود را می‌توان به‌عنوان ظرفیت توجه بازدهی سهام، داشتن بار اطلاعاتی پیرامون سودهای آینده، سودمندی سود در توجه بازدهی سهام و تغییر در قیمت سهام در واکنش به تغییرات سود ارزش پیش‌بینی‌کنندگی، به‌هنگام بودن، بی‌طرفی و توانایی پاسخ‌گویی و میزان همستگی سود حسابداری با سود اقتصادی تعریف کرد (پورتی و همکاران، ۲۰۱۸؛ دارابی و مرادلو، ۱۳۹۰).

اطلاعات مرتبط با سود مبنای اساسی تصمیم‌گیری‌ها هستند. جهت‌دار بودن، گمراه‌کنندگی، نامربوط بودن و ناقص بودن اطلاعات مرتبط با سود می‌تواند منجر به تصمیم‌گیری غلط شود و به تصمیم‌گیرنده زیان وارد کند. در شرایطی که این تصمیم‌گیری‌ها پیامدهای مهم اقتصادی داشته باشند، تصمیم‌گیرنده اهمیت بیشتری برای کسب اطمینان از کیفیت اطلاعات سود دریافت شده قائل می‌شود (حساس یگانه و یعقوبی منش، ۱۳۸۲). اطلاعات مرتبط با سود در صورتی دارای پیامدهای مالی و اقتصادی هستند که مربوط و قابل‌اتکا و از کیفیت بالایی برخوردار باشند.

نتایج پژوهش عربی و همکاران (۱۳۹۷) حاکی از آن است که به دلیل تحریم‌های شدید اقتصادی علیه کشورمان محتوای اطلاعاتی ارقام صورت‌های مالی کاهش یافته است. این در حالی است که در فرآیند گزارشگری اطلاعات حسابداری، هدف حسابرس زدودن آلودگی‌ها همانند تحریف‌ها و اشتباهات بااهمیت احتمالی موجود در اطلاعات حسابداری است. گرچه حسابرسی منجر به تولید اطلاعات جدید اقتصادی نمی‌شود، اما می‌تواند ارزش اطلاعات اقتصادی تهیه شده به‌وسیله فرآیند حسابداری را افزایش دهد. بنابراین، ارزش‌نهایی فعالیت حسابرسی اعتباربخشی به صورت‌های مالی است. دیویدسون و نئو (۱۹۹۳) کیفیت حسابرسی

را توانایی حسابرس در کشف و حذف تحریف‌های بااهمیت و نیز کشف دستکاری انجام شده در سود خالص می‌دانند. همچنین، تیمان و ترومن (۱۹۸۶) کیفیت حسابرسی را میزان صحت و درستی اطلاعاتی تعریف کرده‌اند که پس از حسابرسی در اختیار سرمایه‌گذاران قرار می‌گیرد. بنابراین، انتظار بر این است که کیفیت بالای حسابرسی، بتواند محتوای اطلاعاتی سود را بهبود بخشد. شواهد برخی از پژوهش‌های پیشین (به عنوان نمونه، هوساینی، ۲۰۰۹؛ لو و همکاران، ۲۰۱۱؛ لاو و همکاران، ۲۰۱۵؛ میننگ، ۲۰۱۵؛ اسمی، ۲۰۱۶؛ پورتی و همکاران، ۲۰۱۸؛ خوشبختی وایقان و همکاران، ۱۳۹۶) نیز از این ایده حمایت می‌کنند. بر این اساس، فرضیه اول پژوهش به صورت زیر مطرح می‌شود:

فرضیه اول: کیفیت حسابرسی به گونه مستقیم عاملی اثرگذار بر محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها است.

شواهد موجود در پژوهش‌های پیشین حاکی از دستکاری سود توسط مدیریت در شرکت‌های دارای ضعف در کنترل‌های داخلی است (لنارد و همکاران، ۲۰۱۶). چان و همکاران (۲۰۰۸) دریافتند که در شرکت‌هایی که ضعف در کنترل‌های داخلی گزارش شده است نسبت به سایر شرکت‌ها، سطح بالاتری از اقلام تعهدی اختیاری (کیفیت سود پایین‌تر) وجود دارد. ضعف‌های کنترل‌های داخلی با مشکلات مرتبط با شناخت نادرست در آمد، عدم تفکیک وظایف، زمان‌بندی مشکلات پایان دوره گزارشگری و سیاست‌های حسابداری نادرست در ارتباط است (جی و مک‌وی، ۲۰۰۵). همچنین، ضعف‌های کنترل داخلی با سطح پایین‌تر محافظه‌کاری حسابداری (گوه و لی، ۲۰۱۱؛ جاوید و همکاران، ۱۳۹۴)، کیفیت اقلام تعهدی پایین (آشبوغ-اسکافیه و همکاران، ۲۰۰۷؛ دویله و همکاران، ۲۰۰۷) و کاهش ضریب واکنش سود (رحیمی، ۱۳۹۶) همراه است. افزون‌بر این، فنگ و همکاران (۲۰۰۹) نشان دادند که ضعف‌های بااهمیت در کنترل‌های داخلی بر دقت هدایت مدیریت تأثیر می‌گذارد. با توجه به این مطالب می‌توان این‌طور استدلال کرد که مدیریت می‌تواند از وجود ضعف در کنترل‌های داخلی شرکت استفاده کرده و اطلاعات مرتبط با سود را در راستای اهداف خاصی دستکاری نماید. در نتیجه، وجود ضعف‌های بااهمیت در کنترل‌های داخلی شرکت می‌تواند منجر به کاهش محتوای اطلاعاتی سود آن گردد. بر این اساس، فرضیه دوم پژوهش به صورت زیر مطرح می‌شود:

فرضیه دوم: وجود ضعف در کنترل‌های داخلی به گونه مستقیم عاملی اثرگذار بر محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها است.

مطابق با فرضیه نظارت، حسابرسی یک مکانیزم نظارتی است که استفاده از آن به کارفرما (سهامداران) اطمینان نسبی می‌بخشد که مباحث (مدیر) اقداماتی انجام نخواهد داد که به منافع وی خسارت وارد سازد (امیر اصلانی، ۱۳۸۴). یکی از اقدامات کنترل‌های داخلی شرکت است. این در حالی است که شواهد موجود در پژوهش‌های ژانگ و همکاران (۲۰۰۷)، چن و همکاران (۲۰۱۲)، راونستین و همکاران (۲۰۱۳) و چن و همکاران (۲۰۱۶) یافته‌هایی مبنی بر نقش سودمند کیفیت حسابرسی در کاهش ضعف کنترل‌های داخلی ارائه کرده‌اند. لذا، انتظار بر این است که اگر حسابرسی شرکت از کیفیت مناسبی برخوردار باشد، حسابرسان مدیریت را وادار به بهبود کنترل‌های داخلی شرکت خواهند کرد و از این طریق از کاهش محتوای اطلاعاتی سود نیز جلوگیری می‌کنند. شواهد موجود در پژوهش‌های راونستین و همکاران (۲۰۱۳) و جاگی و همکاران (۲۰۱۵) نیز مؤید همین ادعا است. لذا، می‌توان فرضیه‌های سوم و چهارم پژوهش را به صورت زیر مطرح کرد:

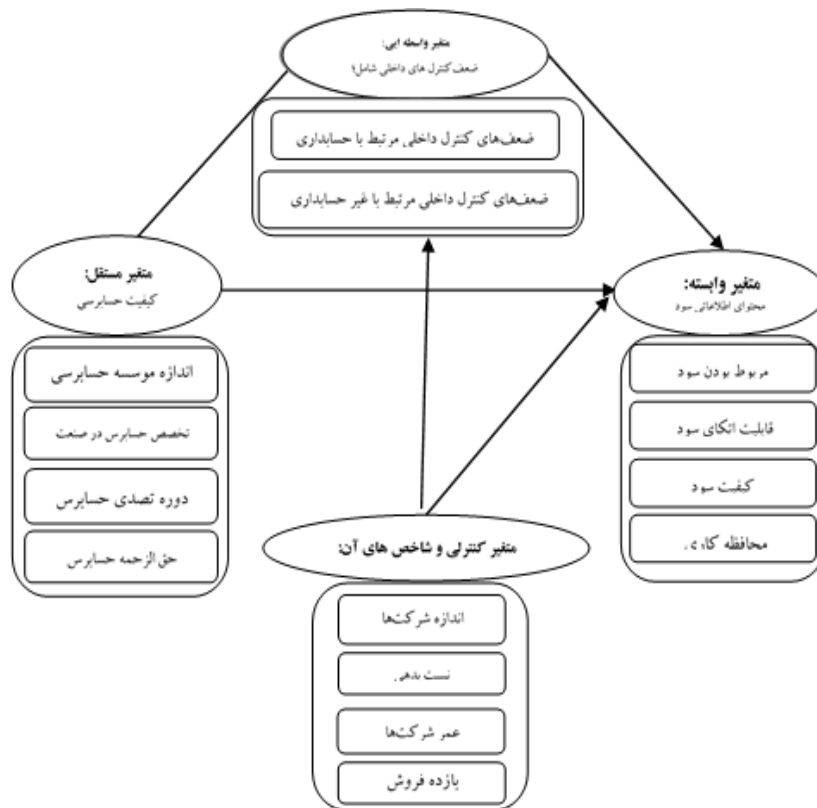
فرضیه سوم: کیفیت حسابرسی به گونه مستقیم عاملی اثرگذار بر ضعف‌های کنترل داخلی است.

فرضیه چهارم: کیفیت حسابرسی به گونه غیرمستقیم از طریق ضعف‌های کنترل داخلی بر محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها تأثیر می‌گذارد.

در کل، فرضیه‌های این پژوهش مبتنی بر الگویی مفهومی است که در ادبیات تخصصی حسابداری داخلی و خارجی مطرح شده در ادبیات پژوهش ارائه شد. شکل (۱) این الگو را نشان می‌دهد. این شکل رابطه بین متغیرهای محتوای اطلاعاتی سود و کیفیت حسابرسی را نشان می‌دهد. این رابطه با لحاظ نمودن متغیر ضعف‌های کنترل‌های داخلی، به عنوان متغیر واسطه‌ای و اندازه شرکت‌ها، نسبت بدهی، عمر شرکت‌ها و بازده فروش به عنوان متغیرهای کنترلی، تکمیل می‌شود.

روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از لحاظ هدف از نوع کاربردی می‌باشد. طرح پژوهش آن از نوع شبه‌تجربی و با استفاده از رویکرد پس‌رویدادی (از طریق اطلاعات گذشته) است. از روش پس‌رویدادی زمانی استفاده می‌شود که پژوهشگر پس از وقوع رویدادها به بررسی موضوع می‌پردازد. افزون‌بر این، امکان دست‌کاری متغیرهای مستقل وجود ندارد. در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات، از روش کتابخانه‌ای استفاده می‌شود. برای نگارش و جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز بخش مبانی نظری به گونه عمده از مجلات تخصصی داخلی و خارجی و به منظور جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات مرتبط با متغیرهای پژوهش نیز از پایگاه‌های اطلاعاتی بورس اوراق بهادار تهران، گزارش هیئت‌مدیره به مجمع عمومی عادی، گزارش‌های حسابرس مستقل و بازرس قانونی و نرم‌افزارهای بورسی از قبیل ره‌آورد نوین، صحرا، دنا سهم و تدبیرپرداز استفاده شده است.

شکل (۱): الگوی مفهومی پژوهش

شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، جامعه آماری پژوهش حاضر را تشکیل می‌دهد. بازه زمانی مورد مطالعه نیز، دوره ۱۰ ساله بین سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۵ است. در این پژوهش از نمونه‌گیری آماری استفاده نمی‌شود؛ اما شرایط زیر برای انتخاب نمونه قرار داده می‌شود و نمونه پژوهش بر این اساس انتخاب شده است:

- سال مالی شرکت منتهی به پایان اسفند ماه هر سال باشد.
- اطلاعات مالی و غیرمالی مورد نیاز به منظور استخراج داده‌های مورد نیاز در دسترس باشد و سهام آنها به‌طور فعال در بورس معامله شود (وقفه بیشتر از سه ماه نداشته باشند).
- تا پایان سال مالی ۱۳۸۵ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشد.

- جزء بانک‌ها و مؤسسات مالی (شرکت‌های سرمایه‌گذاری، واسطه‌گری مالی، شرکت‌های هلدینگ و لیزینگ‌ها) نباشد؛ زیرا افشای اطلاعات مالی و ساختارهای راهبردی شرکتی در آن‌ها متفاوت است.

با توجه به شرایط قرار داده شده تعداد ۱۲۲ شرکت در بازه زمانی ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۵ به عنوان نمونه مورد مطالعه انتخاب شدند. لازم به ذکر است که در این پژوهش در خصوص تجزیه و تحلیل داده‌ها، ابتدا با استفاده از نرم‌افزار Excel نسخه ۲۰۰۷ متغیرهای پژوهش از روی داده‌های خام آماده و سپس با استفاده از نرم‌افزارهای آماری SPSS نسخه ۲۲ و Eviews نسخه ۹ و نرم‌افزار الگوسازی معادلات ساختاری PLS تجزیه و تحلیل‌ها انجام شده است.

متغیرهای پژوهش

متغیرهای این پژوهش در چهار دسته کلی متغیرهای مستقل، وابسته، واسطه‌ای و کنترلی به شرح زیر هستند:

متغیر مستقل

در این پژوهش کیفیت حسابرسی و شاخص‌های آن شامل اندازه حسابرسی، تخصص حسابرسی در صنعت، دوره تصدی حسابرسی و حق‌الزحمه حسابرسی به عنوان متغیرهای مستقل ایفای نقش می‌کنند. نحوه اندازه‌گیری هر یک از این موارد به شرح زیر است:

اندازه مؤسسه حسابرسی: در برخی از پژوهش‌های انجام شده مشخص شده که مؤسسات حسابرسی بزرگ‌تر معمولاً خدمات بهتری را نسبت به مؤسسات حسابرسی کوچک‌تر ارائه می‌کنند (هنوک، ۲۰۰۵). اندازه مؤسسه حسابرسی را می‌توان از طریق معیارهایی همچون سهم بازار حسابرسی، تعداد صاحبکاران مؤسسه حسابرسی و... اندازه‌گیری کرد (باود و ویلکینز، ۲۰۰۴). بنابراین، در پژوهش حاضر نیز به دنبال باود و ویلکینز (۲۰۰۴) جهت تعیین اندازه مؤسسه حسابرسی از معیار ترکیبی سهم بازار حسابرسی در تعداد صاحبکاران مؤسسه حسابرسی استفاده می‌شود. لازم به ذکر است که سهم بازار حسابرسی از طریق نسبت فروش تمام صاحبکاران یک مؤسسه حسابرسی خاص تقسیم بر مجموع فروش تمام صاحبکاران در بورس اوراق بهادار تهران اندازه‌گیری شده است.

تخصص حسابرسان در صنعت: معمولاً حسابرسان متخصص به دلیل برخورداری از دانش تخصصی از شرایط صنعت صاحبکار، توانایی بیشتری در ارائه حسابرسان با کیفیت‌تر برای کاهش ریسک اطلاعاتی دارند. مجموع فروش تمام صاحبکاران یک مؤسسه حسابرسان خاص در یک صنعت خاص تقسیم بر مجموع فروش صاحبکاران در این صنعت، نشان‌دهنده میزان تخصص حسابرسان در صنعت است.

دوره تصدی حسابرسان: به اعتقاد میرز و همکاران (۲۰۰۳) تداوم انتخاب حسابرسان، تعداد سال‌های متوالی است که یک حسابرسان مسئولیت حسابرسان یک شرکت را برعهده می‌گیرد.

حق الزحمه حسابرسان: میزان حق الزحمه پرداختی به حسابرسان می‌تواند بر کیفیت کار حسابرسان اثر بگذارد؛ هر چه حق الزحمه بیشتری برای حسابرسان در نظر گرفته شود، تلاش وی بیشتر می‌شود و کیفیت کار را بالا می‌برد (سایمونیک ۱۹۸۴). این متغیر از طریق لگاریتم طبیعی حق الزحمه حسابرسان شرکت‌ها اندازه‌گیری می‌شود.

شاخص جامع کیفیت حسابرسان: در خصوص نحوه اندازه‌گیری این متغیر با استفاده از قابلیت‌های نرم‌افزار PLS، بر اساس هر چهار شاخص ذکر شده در بالا برای کیفیت حسابرسان، شاخصی جامع طراحی می‌شود که هر چهار عامل در تعیین آن دخالت دارند.

متغیر وابسته

محتوای اطلاعاتی سود متغیر وابسته این پژوهش است. این متغیر از معیارهای کیفیت سود، مربوط بودن سود، قابلیت اتکای سود و محافظه‌کاری تشکیل شده است (به عنوان نمونه، پورتنی و همکاران، ۲۰۱۸). نحوه اندازه‌گیری هر یک از این معیارها به شرح زیر است:

کیفیت سود: کیفیت سود را می‌توان به عنوان ظرفیت توجیه بازدهی سهام، داشتن بار اطلاعاتی پیرامون سودهای آتی، سودمندی سود و توجیه بازدهی سهام و تغییر در قیمت سهام در واکنش به تغییرات سود، ارزش پیش‌بینی‌کنندگی، به هنگام بودن، بی‌طرفی و توانایی پاسخ‌گویی و میزان همبستگی سود حسابداری با سود اقتصادی تعریف کرد (دستگیر و همکاران، ۱۳۹۴). در این پژوهش کیفیت سود از طریق کیفیت اقلام تعهدی و مطابق با مدل دیچاو و دیچاو (۲۰۰۲) اندازه‌گیری می‌شود. مدل مورد استفاده توسط دیچاو و دیچاو (۲۰۰۲) برای اندازه‌گیری کیفیت سود به شرح زیر می‌باشد:

$$TCA_{i,t} = \varphi_0 + \varphi_1 (CFO_{i,t-1} / Asset_{i,t}) + \varphi_2 (CFO_{i,t} / Aseet_{i,t}) + \varphi_3 (CFO_{i,t+1} / Asset_{i,t}) + \varepsilon_{i,t} \quad \text{مدل (۱)}$$

که در آن:

TCA: عبارت است از کل ارقام تعهدی تقسیم شده بر میانگین کل دارایی‌ها؛ CFO: عبارت است از جریان نقدی خالص ناشی از فعالیت‌های عملیاتی؛ Asset: عبارت است از میانگین کل دارایی‌ها؛ و ε : عبارت است از مقدار باقیمانده مدل.

مقدار باقیمانده (ε) در مدل رگرسیون بالا نشان‌دهنده کیفیت سود است. بنابراین، در این پژوهش از قدرمطلق مقدار باقیمانده رگرسیون بالا به عنوان معیار کیفیت سود استفاده شده است. مقدار بالاتر باقیمانده، نشان‌دهنده کیفیت پایین تر سود است. لازم به ذکر است که در مدل رگرسیون بالا کل ارقام تعهدی از فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$TCA_{i,t} = (OP_{i,t} - CFO_{i,t}) / Asset_{i,t} \quad \text{مدل (۲)}$$

که در آن OP عبارت است از سود عملیاتی و مابقی متغیرها مانند مدل (۱) بالا است. برخی از پژوهش‌ها نشان داده‌اند که برآورد ارقام تعهدی اختیاری ممکن است به طور با اهمیتی تحت تأثیر عملکرد جاری و گذشته شرکت قرار گیرد. بنابراین، در این پژوهش نیز مشابه با پژوهش نمازی و رضایی (۱۳۹۳)، بر مبنای روش کوتری و همکاران (۲۰۰۵)، از کیفیت سود اصلاح شده برای کنترل اثرات عملکرد شرکت بر کیفیت سود استفاده می‌شود. مراحل محاسبه کیفیت سود اصلاح شده به شرح زیر است:

در مرحله اول، کل شرکت‌های عضو نمونه در هر یک از صنایع خاص خود گروه‌بندی می‌شوند؛ دوم، بازده کل دارایی‌ها (ROA) در هر شرکت محاسبه می‌شود؛ سوم، شرکت‌ها در هر گروه بر اساس بازده کل دارایی‌ها با تأخیر زمانی به پنج بخش تقسیم می‌شوند و سپس میانه باقیمانده رگرسیون بالا در هر بخش محاسبه می‌شود؛ در نهایت، اختلاف بین باقیمانده هر شرکت و میانه باقیمانده هر بخش محاسبه می‌شود. قدرمطلق اختلاف بین باقیمانده هر شرکت و میانه باقیمانده هر بخش به عنوان معیار کیفیت سود است که بر اساس عملکرد اصلاح شده است. لازم به ذکر است که در این پژوهش بازده کل دارایی‌ها به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$ROA_{i,t} = NI_{i,t} / TAS_{i,t} \quad \text{مدل (۳)}$$

که در آن: NI: عبارت است از سود خالص؛ و TAS: عبارت است از کل دارایی‌ها.

مربوط بودن سود: مربوط بودن سود به تصمیم‌های اقتصادی استفاده‌کنندگان در ارزیابی رویدادهای حال و آینده یا تصحیح تصمیم‌های اقتصادی گذشته برای سرمایه‌گذاری‌های خود اشاره دارد. مربوط بودن سود از دو زیرمجموعه ارزش پیش‌بینی‌کنندگی و بازخورد تشکیل شده است. نحوه کمی کردن هر یک از دو زیرمجموعه مربوط بودن سود به شرح زیر است:

ارزش پیش‌بینی‌کنندگی - استفاده‌کنندگان از گزارش‌های مالی تمایل دارند جریان‌های نقدی آینده شرکت را برآورد کنند. اغلب آن‌ها با استفاده از سود می‌کوشند قدرت سودآوری شرکت را برآورد نمایند. در کوتاه‌مدت، سود ممکن است بتواند توان ایجاد جریان‌های نقد را بهتر از خود جریان نقد پیش‌بینی کند، زیرا فرض می‌شود بین سود گزارش شده و جریان‌های نقدی رابطه وجود دارد. از طرفی ارزش جاری یک شرکت و قیمت سهم آن به جریان سود آینده بستگی دارد که به سوی سهامداران جریان خواهد یافت. سهامداران فعلی، بر اساس این انتظارات نسبت به نگهداری یا فروش سهام تصمیم می‌گیرند. از طرفی پژوهش‌های قبلی نشان داده‌اند که قدرت پیش‌بینی سود بر دامنه قیمت‌های پیشنهادی برای خرید و فروش سهام اثر می‌گذارد (آفلک گراوز و همکاران، ۲۰۰۲؛ ایمهوف، ۲۰۰۳؛ پینکاس، ۱۹۸۳). از این رو در این پژوهش برای اندازه‌گیری ارزش پیش‌بینی‌کنندگی، میزان توانایی اجزای سود جهت پیش‌بینی سود آینده مدنظر قرار می‌گیرد. برای این کار قدرمطلق اشتباهات پیش‌بینی مدل زیر به‌عنوان معیاری معکوس جهت اندازه‌گیری قدرت پیش‌بینی سودهای جاری استفاده می‌شود:

$$IBE_{t+1} = \partial_0 + \partial_1 OCF_t + \partial_2 TA_t + e_t \quad \text{مدل (۴)}$$

در مدل بالا: IBE: سود خالص بعد از کسر مالیات؛ OCF: جریان‌های نقد ناشی از فعالیت‌های عملیاتی؛ TA: کل ارقام تعهدی؛ و e: خطای مدل.

لازم به ذکر است که در مدل بالا برای همسان‌سازی متغیرها و حذف اثر اندازه شرکت‌ها در نتایج پژوهش، تمامی متغیرها بر حسب میانگین دارایی‌های شرکت استاندارد شده است.

ارزش بازخورد (تأیید‌کنندگی) - بازخورد به تأیید یا اصلاح انتظارات قبلی تصمیم‌گیرندگان ارتباط دارد و به ارزیابی وضعیت شرکت در حال حاضر اشاره دارد. در پژوهش حاضر در

خصوصاً اندازه‌گیری ارزش بازخورد اطلاعات از مدل کرمندی و لیپ (۱۹۸۷) استفاده شده است. مدل ارائه شده به وسیله کرمندی و لیپ (۱۹۸۷) به شرح زیر می‌باشد:

$$IBE_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 IBE_{i,t-1} + \omega_{i,t} \quad \text{مدل (۵)}$$

در خصوص بدست آوردن ارزش بازخورد اطلاعات، نیاز به طی سه مرحله می‌باشد. مرحله اول، عبارت است از اشتباه پیش‌بینی سود سال‌های بعد، با در نظر گرفتن سود سال جاری. بنابراین، در این مرحله مقدار باقیمانده مدل رگرسیونی پایین محاسبه می‌شود.

$$IBE_{i,t+1} = y_0 + y_1 IBE_{i,t} + v_{i,t+1} \quad \text{مدل (۶)}$$

مرحله دوم، عبارت است از اشتباه پیش‌بینی سود سال‌های بعد، بدون در نظر گرفتن سود سال جاری. بنابراین، در این مرحله مقدار باقیمانده مدل رگرسیونی پایین محاسبه می‌شود.

$$IBE_{i,t+1} = y_0 + y_1 IBE_{i,t-1} + \eta_{i,t+1} \quad \text{مدل (۷)}$$

لازم به ذکر است که در مدل‌های بالا برای همسان‌سازی متغیرها و حذف اثر اندازه شرکت‌ها در نتایج پژوهش، تمامی متغیرها بر حسب میانگین دارایی‌های شرکت استاندارد شده است. نهایتاً، در مرحله سوم، برای سنجش میزان ارزش بازخورد اطلاعات مالی از تفاوت بین قدرمطلق اشتباهات در برآورد سود سال بعد، قبل و بعد از لحاظ کردن سود سال جاری به شرح فرمول زیر، استفاده شده است.

$$FV_t = [|PE_B| - |PE_A|] \quad \text{مدل (۸)}$$

که در آن: FV : ارزش بازخورد سود؛ $|PE_B|$: مقدار باقیمانده مدل v ؛ و $|PE_A|$: مقدار باقیمانده مدل ω .

قابلیت اتکای سود: در این پژوهش جهت اندازه‌گیری قابلیت اتکای سود از شاخص سازمان بورس و اوراق بهادار تهران استفاده شده است. این شاخص در قالب یک شاخص کلی که سازمان برای کیفیت افشا منتشر می‌کند، ارائه می‌شود. گفتنی است که شاخص کیفیت افشای سازمان بورس و اوراق بهادار تهران از دو زیرمجموعه کلی به موقع بودن و قابلیت اتکا تشکیل شده است که در این پژوهش تنها از شاخص قابلیت اتکای آن استفاده می‌شود. اطلاعاتی قابل اتکا است که کامل بوده، عاری از اشتباه و تمایلات جانبدارانه با اهمیت باشند و بطور صادقانه

معرف آن چیزی باشد که مدعی بیان آن است یا به گونه‌ای معقول انتظار می‌رود؛ بیان کند. بنابراین، برای اینکه اطلاعات قابل اتکا باشند، باید کامل بوده، بیطرفانه و محتاطانه و بیانی صادقانه و با رعایت رجحان محتوا بر شکل تهیه و ارائه شوند (اعتمادی و همکاران، ۱۳۸۸). امتیازهای کیفیت افشا و اطلاع‌رسانی مناسب برای کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس، از سال ۱۳۸۲ در سایت بورس اوراق بهادار تهران موجود است.

محافظه‌کاری: حسابداری محافظه‌کارانه نه تنها کیفیت ارقام گزارش‌شده در ترازنامه را تحت تأثیر قرار می‌دهد، بلکه بر محتوای اطلاعاتی سود گزارش شده در صورت سود و زیان نیز تأثیرگذار است (پنمن و ژانگ، ۲۰۰۲). در این پژوهش همچون پژوهش‌های بنی‌مهد و باغبانی (۱۳۸۸) و مرادی و همکاران (۱۳۹۰) برای اندازه‌گیری محافظه‌کاری از الگوی گیولی و هین (۲۰۰۰) استفاده می‌شود. هر چه نسبت به دست آمده از این الگو بیشتر باشد، محافظه‌کاری بیشتر و در نتیجه محتوای اطلاعاتی سود بالاتر خواهد بود. الگوی مورد استفاده توسط گیولی و هین (۲۰۰۰) برای اندازه‌گیری محافظه‌کاری به شرح زیر می‌باشد:

$$\text{مدل (۹)} \quad (-1) * ((AFCC_{i,t}) / TA_{i,t})$$

که در مدل بالا: AFCC: ارقام تعهدی عملیاتی؛ و TA: ارزش دفتری دارایی‌ها. در این مدل ارقام تعهدی عملیاتی از فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{مدل (۱۰)} \quad AFCC_{i,t} = OP_{i,t} - CFO_{i,t} + DE_{i,t}$$

DE: هزینه استهلاک.

شاخص جامع محتوای اطلاعاتی: در خصوص نحوه اندازه‌گیری این متغیر با استفاده از قابلیت‌های نرم‌افزار PLS، بر اساس هر چهار معیار ذکر شده در بالا برای محتوای اطلاعاتی سود، شاخصی جامع طراحی می‌شود که هر چهار عامل در تعیین آن دخالت خواهند داشت.

ب) متغیر واسطه‌ای: در این پژوهش ضعف‌های کنترل‌های داخلی متغیر واسطه‌ای است که از دو بُعد تشکیل شده است.

- ضعف‌های کنترل‌های داخلی مرتبط با امور حسابداری؛ و
- ضعف‌های کنترل‌های داخلی مرتبط با امور غیر حسابداری.

این دسته‌بندی ضعف‌های کنترل‌های داخلی به دو بخش حسابداری و غیرحسابداری در پژوهش جی و همکاران (۲۰۱۷) صورت پذیرفته است. کنترل‌های حسابداری، کنترل‌هایی هستند که جهت اطمینان از شناسایی رویدادهای مالی، صحت و کامل بودن ثبت و میزان کفایت یا عدم کفایت کنترل‌های داخلی مالی اجرا می‌شود و هدف از سیستم کنترل داخلی حسابداری فراهم آوردن اطمینان منطقی از حفاظت از دارایی‌های شرکت و مدارک مالی برای تهیه صورت‌های مالی قابل اتکاست. کنترل‌های داخلی مرتبط با امور غیرحسابداری، کنترل‌های اداری و عملیاتی هستند که خارج از حوزه امور مالی می‌باشند و تأثیر مستقیم و سریع بر صورت‌های مالی ندارند. حساب‌برسان می‌بایست پس از ارزیابی سیستم کنترل‌های داخلی، علاوه بر تأیید کنترل‌های داخلی حسابداری، تأثیر مالی کنترل‌های اداری و عملیاتی را مورد رسیدگی قرار دهند و هرگونه ضعف عمده در طراحی یا نحوه اعمال و اجرای کنترل‌های داخلی اعم از حسابداری و غیرحسابداری را که می‌تواند بر توانایی واحد مورد رسیدگی در ثبت، پردازش، تلخیص و گزارش اطلاعات مالی و غیرمالی اثر نامطلوبی بگذارد به کمیته حسابرسی در صورت وجود و در غیر این صورت به هیئت‌مدیره واحد مورد رسیدگی گزارش نماید (خواجوی و همکاران، ۱۳۸۸). نحوه اندازه‌گیری این متغیر، شامل تعداد موارد ضعفی است که حسابرس در گزارش خود و یا در نامه مدیریت (نامه نقاط ضعف کنترل‌های داخلی و پیشنهاد‌های سازنده) به آن‌ها اشاره کرده است.

ت) متغیرهای کنترلی: متغیرهای کنترلی این پژوهش با توجه به ادبیات پژوهش شامل اندازه شرکت، نسبت بدهی، عمر شرکت‌ها و بازده فروش تعیین شدند. این متغیرها به شرح زیر قابل توصیف هستند:

اندازه شرکت‌ها: در پژوهش حاضر اندازه شرکت به وسیله لگاریتم طبیعی کل فروش محاسبه می‌شود.

نسبت بدهی: در این پژوهش مشابه حیدری و همکاران (۱۳۹۷) از نسبت بدهی که از تقسیم کل بدهی‌ها به کل دارایی‌ها حاصل می‌شود، به عنوان متغیر کنترلی استفاده می‌شود.

عمر شرکت‌ها: در پژوهش حاضر منظور از عمر شرکت، تعداد سال‌هایی است که از تاریخ تأسیس شرکت تا هر یک از سال‌های مورد مطالعه می‌گذرد.

بازده فروش: بازده فروش یکی از شاخص‌های تعیین موفقیت در سودآوری است و از طریق تقسیم سود خالص شرکت‌ها به فروش کل آن‌ها اندازه‌گیری می‌شود.

یافته‌های پژوهش

متغیرهای پژوهش از منظر شاخص‌های میانگین، انحراف معیار، حداکثر و حداقل مقدار مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج این بررسی در نگاره شماره ۱ نشان داده شده است.

نگاره (۱): شاخص‌های مرکزی و پراکندگی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
اندازه حسابرس	۵/۶۰۰	۶/۶۲۵	۱۹	۰/۵۲۸
تخصص حسابرس	۰/۲۸۴	۰/۲۳۸	۱	۰/۰۵۰
دوره تصدی حسابرس	۳/۳۰۰	۲/۲۹۵	۴	۱
حق‌الزحمه حسابرس	۳/۳۳۹	۳/۴۰۵	۱۰/۳۵۰	۱/۱۲۴
ضعف کنترل‌های داخلی مرتبط با امور حسابداری	۰/۱۰۱	۰/۳۶۸	۳	۰
ضعف کنترل‌های داخلی مرتبط با امور غیرحسابداری	۰/۴۴۰	۰/۹۸۹	۵	۰
محافظه‌کاری سود	-۰/۰۷۵	۱/۵۰۲	۲/۳۱۷	-۵/۲۴۰
کیفیت سود	۰/۱۰۷	۰/۰۹۷	۰/۸۴۷	۰/۰۰۰۱
قابلیت اتکای سود	۵۰/۰۱۸	۳۲/۳۱۷	۱۰۰	۰
مربوط بودن سود	۰/۸۰۹	۰/۱۶۵	۱	۰/۲۵۳
اندازه شرکت	۱۳/۴۱۰	۱/۴۶۳	۱۹/۷۲۳	۸/۹۰۰
نسبت پدهی	۰/۶۳۵	۰/۲۲۱	۲/۳۸۴	۰/۰۱۳
عمر شرکت	۳۵/۵۹۸	۱۳/۲۴۲	۷۳	۷
بازده فروش	۰/۱۸۵	۰/۱۹۴	۲/۰۸۶	-۱/۶۳۷

طبق اطلاعات نگاره شماره ۱، آماره‌های مربوط به شاخص‌های کیفیت حسابرسی نشان می‌دهد که در شرکت‌های مورد مطالعه دوره تصدی حسابرس در شرکت‌ها حدود سه سال بوده است و کمترین مدت دوره تصدی برابر با یک سال و بیشترین مدت دوره تصدی برابر با چهار سال بوده است (این مورد مربوط به سازمان حسابرسی می‌باشد). هم‌چنین، از نگاه تخصص حسابرس نیز مؤسسات حسابرسی معتمد بورس، تقریباً ۲۸ درصد از سهم فروش تمام

صاحبکاران یک صنعت خاص را دارا هستند. آمار و ارقام مرتبط با متغیر ضعف کنترل‌های داخلی مرتبط با امور حسابداری و ضعف کنترل‌های داخلی مرتبط با امور غیرحسابداری نشان می‌دهد که در برخی از سال‌های مورد مطالعه هیچ‌گونه نقطه ضعفی در گزارش‌ها در مورد کنترل‌های داخلی منتشر نشده است؛ هم‌چنین، آماره میانگین مربوط به این دو متغیر نشان می‌دهد که هر چند در هر دو مورد، کمتر از یک بند در گزارش‌ها در مورد ضعف کنترل‌های داخلی گزارش شده است، اما این آماره برای متغیر ضعف کنترل‌های داخلی مرتبط با امور غیرحسابداری به نسبت بیشتر است. اطلاعات مرتبط با متغیرهای کنترلی نشان می‌دهد که به‌گونه میانگین از عمر شرکت‌های مورد مطالعه در حدود ۳۵ سال می‌گذرد و این شرکت‌ها توانسته‌اند سود خالصی به طور متوسط در حدود ۱۸/۵ درصد فروش خود کسب کنند. این در حالی است که بیش از نیمی از دارایی‌های آنها (در حدود ۶۳/۵ درصد) از محل بدهی تأمین شده است.

در این پژوهش جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش از تکنیک معادلات ساختاری استفاده شده است. در این راستا، جهت بررسی الگوی مفهومی پژوهش و آزمون فرضیه‌ها از مقادیر t -values استفاده می‌شود. در تحلیل و بررسی الگوی مفهومی، مقادیر آماره t بیشتر از ۱/۹۶+ و کمتر از ۱/۹۶- در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار بوده و پذیرفته می‌شوند. جهت بررسی پایایی الگوی مورد استفاده از آلفای کرونباخ استفاده شد. نگراره (۲) نتایج این آزمون را نشان می‌دهد. مطابق با الگوریتم برازش الگو در روش PLS، در صورتی که ضرایب بیشتر از ۰/۷ باشد حاکی از پایایی مناسب الگوی استفاده شده دارد. مطابق با اطلاعات نگراره (۲)، مقادیر مربوط برای تمامی سازه‌ها بالاتر از ۰/۷ بوده و نشان از پایایی مناسب الگو دارد. روایی همگرا نیز به بررسی میزان همبستگی هر سازه با شاخص‌های خود می‌پردازد. معیار میانگین واریانس استخراجی (AVE) محاسبه شده توسط نرم‌افزار PLS برای این منظور به کار می‌رود که مقدار مناسب آن، ۰/۵ به بالا است. مطابق با اطلاعات نگراره شماره ۲، میانگین واریانس استخراجی (AVE) سازه‌ها از ۰/۵ بیشتر شده و این حکایت از روایی همگرای مناسب الگوی مورد استفاده دارد. لازم به ذکر است که در این پژوهش جهت بررسی روایی واگرا نیز از ماتریس فورنل و لارکر (۱۹۸۱) استفاده شد که حاکی از مناسب بودن این شاخص دارد.

نگاره (۲): نتایج پایایی و روایی همگرایی سازه‌های الگو

متغیر	دوره تصدی حسابداری	حق الزحمه حسابداری	تخصص حسابداری در صنعت	اندازه حسابداری
پایایی	۰/۷۸۰	۰/۸۴۱	۰/۹۱۲	۰/۷۵۸
روایی همگرا	۰/۷۴۵	۰/۶۸۵	۰/۶۴۱	۰/۶۷۵
متغیر	اندازه شرکت	نسبت بدهی	عمر شرکت	بازده فروش
پایایی	۰/۷۸۴	۰/۸۵۱	۰/۸۶۴	۰/۹۰۱
روایی همگرا	۰/۷۱۲	۰/۸۱۵	۰/۶۳۵	۰/۸۲۴
متغیر	قابلیت اتکا	مربوط بودن	کیفیت سود	محافظه کاری
پایایی	۰/۷۸۰	۰/۷۴۰	۰/۸۶۰	۰/۸۶۰
روایی همگرا	۰/۸۲۹	۰/۸۵۱	۰/۶۸۴	۰/۶۹۵
متغیر	ضعف‌های کنترل داخلی مربوط به امور حسابداری	ضعف‌های کنترل داخلی مربوط به امور غیرحسابداری		
پایایی	۰/۸۴۰	۰/۸۸۰		
روایی همگرا	۰/۹۱۲	۰/۹۳۰		

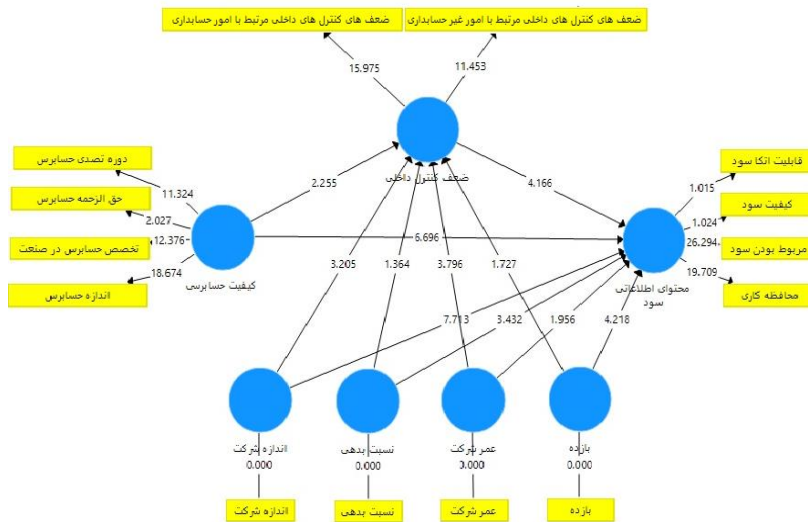
شاخص‌های برآورد شده در نگاره (۳) نیز نشان می‌دهند که الگوی پژوهش از برازش خوبی با داده‌ها برخوردار است. مجذور کای از لحاظ آماری در سطح کمتر از ۰/۰۰۰۵ معنادار است. شاخص برازش شده NFI و همچنین شاخص نیکویی برازش GFI در حد مطلوبی قرار دارند. ریشه دوم واریانس خطای تقریب (RMSEA) قابل قبول است.

نگاره (۳): شاخص‌های برازش الگوی پژوهش

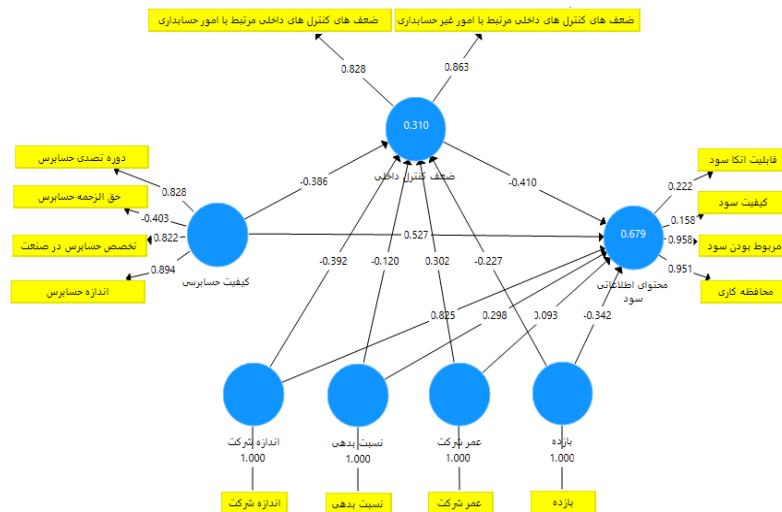
شاخص آماری	CMIN/df	GFI	AGFI	RMSEA	NFI
دامنه پذیرش	≤ 2	$\geq 0/9$	$\geq 0/85$	$\leq 0/08$	$\geq 0/9$
مقدار محاسبه شده	۱/۷۸	۰/۹۱۲	۰/۸۷۱	۰/۰۲۴	۰/۹۴۱

مقادیر آماره t الگوی مفهومی پژوهش جهت آزمون فرضیه‌های اول، دوم و سوم پژوهش در شکل (۲) نشان داده شده است. مقادیر ضرایب مسیر و ضرایب تعیین الگوی مفهومی پژوهش نیز در شکل (۳) نشان داده شده است. ضرایب تعیین در واقع نشان می‌دهند که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل تبیین می‌شود. R^2 معیاری است که نشان از تأثیر یک متغیر برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا دارد و سه مقدار ۰/۱۹؛ ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به‌عنوان

مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R^2 در نظر گرفته می شود. همچنین، ضرایب مسیر بیانگر میزان شدت و نوع رابطه بین دو متغیر هستند. این ضرایب مقداری بین -1 تا $+1$ دارند. مقدار برابر با صفر به معنی نبود رابطه خطی، مقدار منفی نشان دهنده رابطه منفی و مقدار مثبت به معنی رابطه مثبت بین دو متغیر است.

شکل (۲): مقادیر آماره t برای الگوی پژوهش

شکل (۳): مقادیر ضرایب مسیر و ضرایب تعیین برای الگوی پژوهش

مقادیر ضرایب مسیر، آماره t و نتیجه فرضیه‌ها در نگاره (۴) نشان داده شده است. بر طبق نتایج به دست آمده از ضریب مسیر و آماره t مربوط به مسیر کیفیت حسابرسی به محتوای اطلاعاتی سود در سطح اطمینان ۹۵ درصد بین کیفیت حسابرسی و محتوای اطلاعاتی سود حسابداری شرکت‌ها رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بنابراین، فرضیه اول پژوهش پذیرفته می‌شود. همچنین، شواهد موجود در نگاره (۴) در خصوص فرضیه دوم پژوهش گواه بر این موضوع است که بین ضعف‌های کنترل داخلی شرکت‌ها و محتوای اطلاعاتی سود رابطه منفی و معناداری وجود دارد. در نتیجه، فرضیه دوم پژوهش رد نمی‌شود. افزون بر این، مطابق با اطلاعات مندرج در نگاره (۴)، ضریب مسیر و آماره t مربوط به مسیر کیفیت حسابرسی به ضعف‌های کنترل داخلی در سطح اطمینان ۹۵ درصد بین کیفیت حسابرسی و ضعف‌های کنترل داخلی شرکت‌ها رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بنابراین، فرضیه سوم پژوهش نیز پذیرفته می‌شود.

نگاره (۴): مقادیر آماره t و ضرایب مسیر

مسیر بین متغیرها	ضریب مسیر	آماره t	سطح معناداری
کیفیت حسابرسی به محتوای اطلاعاتی سود	۰/۵۲۷	۶/۶۹۶	۰/۰۰۰۵
کیفیت حسابرسی به ضعف‌های کنترل داخلی	-۰/۳۸۶	۲/۲۵۵	۰/۰۰۰۵
ضعف‌های کنترل داخلی به محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها	-۰/۴۱۰	۴/۱۶۶	۰/۰۰۰۵

در خصوص آزمون فرضیه چهارم پژوهش و بررسی آثار غیرمستقیم کیفیت حسابرسی از طریق ضعف‌های کنترل داخلی بر محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها از آزمون سوبل استفاده شد.

در آزمون سوبل، مقدار Z-Value از طریق فرمول زیر به دست می‌آید که در صورت بیشتر بودن این مقدار از ۱/۹۶ می‌توان در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار بودن تأثیر واسطه‌ای یک متغیر را تأیید نمود. مقدار Z-Value از طریق فرمول زیر محاسبه می‌شود.

$$Z - Value = \frac{a \times b}{\sqrt{(b^2 \times s_a^2) + (a^2 \times s_b^2) + (s_a^2 \times s_b^2)}}$$

که در فرمول بالا، a: مقدار ضریب مسیر میان متغیرهای مستقل و واسطه‌ای (در این پژوهش، ۰/۳۸۶-); b: مقدار ضریب مسیر میان متغیرهای واسطه‌ای و وابسته (در این پژوهش، ۰/۴۱۰-); S_a: خطای استاندارد مربوط به مسیر میان متغیرهای مستقل و واسطه‌ای (در این پژوهش، ۰/۱۰۷); و S_b: خطای استاندارد مربوط به مسیر میان متغیرهای واسطه‌ای و وابسته (در این پژوهش، ۰/۱۴۲). بنابراین، جایگذاری اعداد در فرمول فوق به صورت زیر است:

$$Z-Value = \frac{-0.386 \times (-0.410)}{\sqrt{((-0.410)^2 \times 0.107^2) + (-0.386^2 \times 0.142^2) + (0.107^2 \times 0.142^2)}} = 2.203$$

پس جایگذاری متغیرها در فرمول فوق، مقدار Z-Value حاصل از آزمون سوویل برابر با ۲/۲۰۳ شد که به دلیل بیشتر بودن از ۱/۹۶ می‌توان بیان کرد که در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأثیر متغیر واسطه‌ای ضعیف‌های کنترل داخلی در رابطه بین کیفیت حسابرسی و محتوای اطلاعاتی سود معنادار است. بنابراین فرضیه چهارم پژوهش نیز پذیرفته می‌شود.

قدرت تبیین‌کنندگی الگوی مورد آزمون در نگاره (۵) ارائه شده است. طبق اطلاعات این نگاره، مقدار واریانس تبیین شده نشان‌دهنده قدرت تبیین‌کنندگی الگوی مورد آزمون است. مقدار ضریب تعیین برای متغیر ضعیف‌های کنترل داخلی برابر با ۳۱ درصد و برای متغیر محتوای اطلاعاتی سود برابر با ۶۷/۹ درصد است. مقادیر ذکر شده بدین معنی است که متغیر ضعیف‌های کنترل داخلی از طریق متغیر مستقل کیفیت حسابرسی به میزان ۳۱ درصد تبیین می‌شود. همچنین متغیر محتوای اطلاعاتی به میزان ۶۷ درصد توسط متغیرهای کیفیت حسابرسی و ضعیف‌های کنترل داخلی تبیین شده است.

نگاره (۵): قدرت تبیین‌کنندگی الگوی مورد آزمون

متغیر	مقدار تبیین شده	قدرت تبیین
ضعیف‌های کنترل داخلی	۰/۳۱۰	متوسط
محتوای اطلاعاتی سود	۰/۶۷۹	متوسط

نتیجه‌گیری

در دنیای تجارت امروزی اطلاعات لازمه تصمیم‌گیری صحیح و درست توسط تمامی تصمیم‌گیرندگان است. از سویی، سود حسابداری اصلی‌ترین اطلاعی است که به‌ویژه سرمایه‌گذاران از آن در تصمیم‌گیری‌های خود استفاده می‌کنند. این موضوع در صورتی پایدار

خواهد ماند که سود حسابداری دارای محتوای اطلاعاتی لازم برای سرمایه‌گذاران باشد. بر همین اساس، این پژوهش در راستای شناسایی عواملی که می‌تواند به بهبود محتوای اطلاعاتی سود حسابداری شرکت‌های ایرانی کمک شایانی کند، صورت پذیرفته است.

نتایج حاصل آزمون فرضیه اول پژوهش حکایت از آن دارد که کیفیت حسابرسی به گونه مثبت و مستقیم بر محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها اثرگذار است؛ به این معنا که با افزایش کیفیت حسابرسی، محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها نیز افزایش پیدا کرده است. این موضوع نشان می‌دهد که حسابرسی دارای نقش اطلاعاتی افزاینده است و می‌تواند نقش بسیار مهمی در بازار سرمایه و تولید اطلاعات با کیفیت ایفا کند. این موضوع مطابق با مبانی نظری پژوهش به این صورت قابل توجیه است که در فرآیند گزارشگری اطلاعات حسابداری، حسابرسی از طریق کاهش و حذف تحریف‌ها و اشتباهات بااهمیت احتمالی موجود در اطلاعات حسابداری، محتوای اطلاعاتی سود حسابداری را افزایش می‌دهد. بنابراین، این یافته این موضوع را تأیید می‌کند که حسابرسی می‌تواند ارزش اطلاعات اقتصادی تهیه شده به وسیله فرآیند حسابداری در شرکت‌ها را افزایش دهد. این یافته با شواهد موجود در پژوهش‌های هوساینی (۲۰۰۹)، لو و همکاران (۲۰۱۱)، لاو و همکاران (۲۰۱۵)، مینگ (۲۰۱۵)، اسمی (۲۰۱۶)، پورتی و همکاران (۲۰۱۸) و خوشبختی و ایقان و همکاران (۱۳۹۶) مطابقت دارد.

یافته‌های پژوهش در مورد فرضیه دوم نشان داد که وجود ضعف در کنترل‌های داخلی به گونه منفی و مستقیم عاملی اثرگذار بر محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها است. این موضوع نشان می‌دهد که ضعف‌های کنترل داخلی در شرکت‌ها، محتوای اطلاعاتی سود حسابداری آنها را کاهش می‌دهد. دلیل این موضوع آن است که در صورت وجود ضعف در کنترل‌های داخلی، مدیران شرکت‌ها به راحتی می‌توانند اطلاعات را مورد دستکاری قرار دهند و شفافیت اطلاعات ارائه شده را کاهش دهند و لذا این موضوع کاهش محتوای اطلاعاتی سود حسابداری را به دنبال خواهد داشت. شواهد موجود در پژوهش‌های جی و مک‌وی (۲۰۰۵)، آشبوغ-اسکافیه و همکاران (۲۰۰۷)، دویله و همکاران (۲۰۰۷)، چان و همکاران (۲۰۰۸)، فنگک و همکاران (۲۰۰۹)، گوه و لی (۲۰۱۱)، لنارد و همکاران (۲۰۱۶)، جاوید و همکاران (۱۳۹۴) و رحیمی (۱۳۹۶) همخوانی دارد.

همچنین، تحلیل‌های مرتبط با فرضیه سوم پژوهش نشان داد که کیفیت حسابرسی دارای آثار منفی و مستقیم بر ضعف‌های کنترل داخلی شرکت‌ها است. این موضوع نشان از نقش پیشگیرانه و اصلاحی حسابرسی در مورد کنترل‌های داخلی دارد. چرا که از دیدگاه جی و مک‌وی (۲۰۰۵) ضعف‌های کنترل داخلی با مشکلات مرتبط با شناخت نادرست در آمد، عدم تفکیک وظایف، زمان‌بندی مشکلات پایان دوره گزارشگری و سیاست‌های حسابداری نادرست در ارتباط است؛ لذا حساب‌برسان برای جلوگیری از چنین مواردی به دنبال بهبود کنترل‌های داخلی شرکت خواهند. در نتیجه، حسابرسی با کیفیت بالاتر منجر به ضعف پایین‌تر در کنترل‌های داخلی خواهد شد. این یافته نیز با شواهد موجود در پژوهش‌هایی همچون ژانگ و همکاران (۲۰۰۷)، چن و همکاران (۲۰۱۲)، راونستین و همکاران (۲۰۱۳) و چن و همکاران (۲۰۱۶) مطابقت دارد.

نتایج آزمون فرضیه چهارم این پژوهش نیز نشان داد کیفیت حسابرسی به گونه غیرمستقیم از طریق ضعف‌های کنترل داخلی بر محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها تأثیر می‌گذارد. به بیان دیگر، ضعف‌های کنترل داخلی دارای نقش واسطه‌ای در رابطه بین کیفیت حسابرسی و محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها است. می‌توان این‌طور بیان کرد که کیفیت حسابرسی افزون بر اثر منفی و مستقیم خود بر محتوای اطلاعاتی سود حسابداری شرکت‌ها، از طریق واسطه ضعف‌های کنترل داخلی شرکت بر محتوای اطلاعاتی سود حسابداری تأثیر بگذارد. این تأثیرگذاری به گونه‌ای است که کیفیت حسابرسی بالاتر باعث کاهش ضعف‌های کنترل داخلی شده و این کاهش در ضعف‌های کنترل داخلی شرکت باعث بهبود محتوای اطلاعاتی سود حسابداری شرکت می‌شود. این یافته نیز مطابق با مبانی نظری پژوهش بوده و به نوعی با شواهد موجود در تحقیقاتی همچون راونستین و همکاران (۲۰۱۳) و جاگی و همکاران (۲۰۱۵) همسو است.

با توجه به نتایج بدست آمده از فرضیه‌های پژوهش، پیشنهاد‌های زیر به استفاده‌کنندگان از این تحقیق ارائه می‌شود.

با توجه به نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش به سرمایه‌گذاران پیشنهاد می‌شود که به اطلاعات مرتبط با حساب‌برس شرکت و ویژگی‌های آن به عنوان عاملی اثرگذار بر محتوای اطلاعاتی سود شرکت توجه کنند. همچنین، به مسئولان سازمان بورس و اوراق بهادار تهران پیشنهاد می‌شود

که از طریق همکاری با جامعه حسابداران رسمی ایران، زمینه‌های ارتقای کیفیت حسابرسی را فراهم کنند؛ به عنوان نمونه، می‌توانند با همکاری یکدیگر نظارت‌های بیشتری بر عملکرد مؤسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار تهران داشته باشند. همچنین، با توجه به نتایج آزمون فرضیه دوم پژوهش به اعضای هیئت‌مدیره شرکت‌ها پیشنهاد می‌شود که با انتخاب حساب‌برسان با کیفیت، زمینه‌های بهبود کنترل‌های داخلی شرکت را از طریق ارائه راهکارهای سازنده حساب‌برسان فراهم کنند. افزون‌بر این، با توجه به نتایج آزمون فرضیه سوم پژوهش به سرمایه‌گذاران پیشنهاد می‌شود که به گزارش‌های کنترل داخلی شرکت‌ها به عنوان عاملی که می‌تواند محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها را دستخوش خود قرار دهد، توجه کنند. همچنین، به سازمان بورس و اوراق بهادار تهران پیشنهاد می‌شود که برای تصمیم‌گیری بهتر سرمایه‌گذاران شرکت‌ها را وادار به تهیه گزارش‌های کامل‌تر و جامع‌تری در زمینه کنترل‌های داخلی کند. در نهایت، با توجه به نتایج آزمون فرضیه چهارم پژوهش به مسئولان اقتصادی و نهادهای نظارتی و قانون‌گذار در حوزه حسابداری و حسابرسی کشور پیشنهاد می‌شود که با تصویب قوانین سخت‌گیرانه و تنبیهی در زمینه تخلفات حساب‌برسان، زمینه‌های بهبود کیفیت حسابرسی و از این طریق بهبود وضعیت کنترل‌های داخلی شرکت‌ها و به تبع این دو مورد، بهبود وضعیت محتوای اطلاعاتی سود حسابداری شرکت‌ها را منجر شوند.

همچنین، با توجه به بررسی‌های صورت گرفته و با توجه به اهمیت مالیات شرکت‌ها از دیدگاه اداره امور مالیاتی و دولت، به پژوهش‌گران پیشنهاد می‌شود که به بررسی نقش کیفیت حسابرسی در تعیین فرار و اجتناب مالیاتی شرکت‌ها با در نظر گرفتن نقش واسطه‌ای ضعف‌های کنترل داخلی آنها با تفکیک به کنترل‌های داخلی مرتبط با مالیات و کنترل‌های داخلی مرتبط با امور غیرمالیاتی در شرکت‌های ایرانی بپردازند. دلیل طرح چنین موضوعی آن است که پیش از این در ایران قانون مربوط به حسابرسی مالیاتی برای مدت کوتاهی اجرا و با شکست مواجه شد، که احتمال می‌رود حساب‌برسان مالیاتی در این بین نتوانسته‌اند از دیدگاه کیفیت نیازهای سازمان امور مالیاتی را برآورده کنند. ارائه الگوی عوامل اثرگذار بر ضعف‌های کنترل داخلی شرکت‌های ایرانی از دیدگاه خبرگان به روش الگوسازی ساختاری-تفسیری، موضوع دیگری است که به لحاظ اجرا در ایرات از اهمیت بسزایی برخوردار است.

منابع

- اعتمادی، حسین؛ باباجانی، جعفر؛ آذر، عادل؛ دیانتی دیلمی، زهرا. (۱۳۸۸). تأثیر فرهنگ سازمانی، تمرکز مالکیت و ساختار مالکیت بر کیفیت اطلاعات مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه علوم مدیریت ایران، ۱۵: ۸۵-۵۹.
- امیراصلانی، حامی. (۱۳۸۴). نقش اقتصادی حسابرسی در بازارهای آزاد و بازارهای تحت نظارت. انتشارات سازمان حسابرسی، چاپ دوم.
- بنی‌مهد، بهمن؛ باغبانی، تهمینه. (۱۳۸۸). اثر محافظه‌کاری حسابداری، مالکیت دولتی، اندازه شرکت و نسبت اهرمی بر زیان‌دهی شرکت‌ها. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۵۸: ۷۰-۵۳.
- جاوید، داریوش؛ دستگیر، محسن؛ عرب‌صالحی، مهدی. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر کیفیت کنترل داخلی بر محافظه‌کاری مشروط در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. حسابداری مالی، ۲۶: ۱۲۵-۱۵۱.
- حساس یگانه، یحیی؛ یعقوبی منش، سارا. (۱۳۸۲). تأثیر گزارش‌های حسابرسی بر قیمت سهام. مطالعات حسابداری، ۳: ۵۸-۲۷.
- حیدری، مهدی؛ دیدار، حمزه؛ طاهریان، سکینه. (۱۳۹۷). بررسی نقش تعدیلگر استقلال هیئت‌مدیره بر رابطه بین ساختار مالکیت با شکاف مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۲۸: ۱۳۴-۱۱۷.
- خوشیختی وایقان، وحید؛ محمدی، احمد؛ اسمعیلی سفیده‌خوان، احمد؛ شیری، هاجر. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی بر محتوای اطلاعاتی سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. ششمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، ۶۰۰-۵۷۲.
- دارابی، رؤیا؛ مرادلو، حسین. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین شفافیت اطلاعات و محتوای اطلاعاتی سود حسابداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. حسابداری مدیریت، ۴(۱۱): ۴۱-۵۱.
- دستگیر، محسن؛ گوگردچیان، احمد؛ آدمیت، ستاره. (۱۳۹۴). رابطه بین کیفیت سود (پراکندگی سود) و بازده سهام. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، ۲۶: ۳۷-۲۱.
- رحیمی، حسین. (۱۳۹۶). بررسی عوامل مؤثر بر افشای ضعف در کنترل‌های داخلی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد حسابداری، دانشگاه تربیت مدرس.

عربی، مهدی؛ تقوی، مهدی؛ رویایی، رمضانعلی؛ بنی‌مهد، بهمن. (۱۳۹۷). محتوای اطلاعاتی صورت‌های مالی در فرآیند تشدید تحریم‌های اقتصادی بر ایران. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۵ (۱): ۹۱-۱۱۲.

مرادی، جواد؛ ولی‌پور، هاشم؛ قلمی، مرجان. (۱۳۹۰). تأثیر محافظه‌کاری حسابداری بر کاهش ریسک سقوط قیمت سهام. فصلنامه حسابداری مدیریت، ۴: ۹۳-۱۰۶.

نمازی، محمد؛ رضایی، غلامرضا. (۱۳۹۳). بررسی اثرات کیفیت اقلام تعهدی و مربوط بودن اطلاعات مالی بر هزینه‌های نمایندگی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۱ (۴۴): ۳۷-۶۹.

Affleck-Graves, J. , Callahan, C. M. and N. Chipalkatti. (2002). Earnings predictability, information asymmetry, and market liquidity. *Journal of Accounting Research*, 40 (3): 561-583 .

Amihud, Y. and H. Mendelson. (1986). Asset pricing and the bid-ask spread. *Journal of Financial Economics* 17 (2): 223-249 .

Amiraslani, H. (2006). *The Economic Role of the Audit in Free and Regulated Markets*. 2th edition, Tehran: Accounting & Auditing Standards Directorate - Audit Organization. (in Persian)

An, Y. H. (2009). *The effect of corporate governance on earnings quality: Evidence from Korea's corporate governance reform*. Ph. D. Dissertation, RMIT University .

Arabi, M. , Taghavi, M. , Royayee Heidari, M. , Didar, H. and S. Teherian. (2018). Board Independence and the Relation between Ownership Structure and the Tax Gap. *Journal of Empirical Research in Accounting*, 7 (4): 117-134. (in Persian)

Arabi, M. , Taghavi, M. , Royayee, R. , Banimahd, B. (2018). The Information content of Financial Statements in the Strengthening of Economic Sanctions Imposition on Iran. *Journal of Accounting and Auditing Review*, 25 (1): 91-112. (in Persian)

Ashbaugh-Skaife, H. , Collins, D. W. , Kinney, W. R. and R. LaFond. (2007). The discovery and reporting of internal control deficiencies prior to SOX-mandated audits. *Journal of Accounting and Economics*, 44 (1-2): 166-192 .

Azibi, J. , Tondeur, H. and M. Rajhi. (2012). Auditor choice and institutional investor characteristics after the Enron scandal in the French context. *Crises et nouvelles problématiques de la Valeur*, Nice: France .

Ball, R. and L. Shivakumar. (2008). How much new information is there in earnings? *Journal of Accounting Research*, Vol (5): 975-1016.

- Ball, R. and P. Brown. (1968). An empirical evaluation of accounting income numbers. *Journal of Accounting Research*, 6 (2): 159–77.
- Ball, R. (2013). Accounting informs investors and earnings management is rife: Two questionable beliefs. *Accounting Horizons*, 27 (4): 847–853.
- Bamber, L. , Christensen, T. and K. Gaver. (2000). Do we really “know” what we think we know? A case study of seminal research and its subsequent overgeneralization. *Accounting Organizations and Society*, 25 (2): 103–129.
- Bani Mahd, B. and T. Baghbani. (2010). The Effect of Accounting Conservatism, governmental ownership, firm size and financial leverage on unprofitability of Companies. *Journal of Accounting and Auditing Review*, 16 (5): 53-70. (in Persian)
- Beaver, W. H. , McNichols, M. F. and Z. Z. Wang. (2015). The information content of earnings announcements: New insights on intertemporal and cross-sectional behavior. Stanford University Graduate School of Business Research Paper No. 16-40; Rock Center for Corporate Governance at Stanford University Working Paper No. 221. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2814387>.
- Beaver, W. (1968). The information content of annual earnings announcements. *Journal of Accounting Research*, 6: 67–92.
- Bushman, R. and A. Smith. (2001). Financial accounting information and corporate governance. *Journal of Accounting and Economics*, 32 (1-3): 237–333.
- Chan, K. C. , Farrell, B. and P. Lee. (2008). Earnings management of firms reporting material internal control weaknesses under section 404 of the Sarbanes–Oxley Act. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 27 (2): 161–179 .
- Chen, Y. , Gul, F. A. and C. Truong. (2016). Auditor client specific knowledge and internal control weakness: Some evidence on the role of auditor tenure and geographic distance. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 12 (2): 121-140 .
- Chen, Y. , Gul, F. A. , Truong, C. and M. Veeraraghavan. (2012). Audit quality and internal control weakness: Evidence from SOX 404 disclosures. Available at: SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1979323>, Available online at January 4, 2012 .
- Cohen, D. A. (2003). Quality of financial reporting choice: Determinants and Economic Consequences. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=422581>, Available online 11 August 2003.

- Darabi, R. and H. Moradlo. (2012). Investigating of the relation between financial transparency and informativeness content of accounting earnings. *Management Accounting*, 4 (11): 41-51. (in Persian)
- Dastgir, M. (2015). Relationship between earnings quality (earnings dispersal) and stock return. *The Financial Accounting and Auditing Researches*, 26: 21-37. (in Persian)
- Davidson, R. A. and D. Neu. (1993). A Note on Association Between Audit Firm Size and Audit Quality. *Contemporary Accounting Research*, 9 (2): 479- 488 .
- Dechow, P. M. and I. Dichev. (2002). The quality of accruals and earnings: The role of accrual estimation errors. *The Accounting Review*, 77: 35–59 .
- Diamond D. and R. Verrecchia. (1991). Disclosure, liquidity, and the cost of capital. *The Journal of Finance*, 46 (4): 1325-1355 .
- Doyle, J. , Ge, W. and S. McVay. (2007). Accruals quality and internal control over financial reporting. *The Accounting Review*, 82 (5): 1141–1170 .
- Easley, D. and M. O’Hara. (2004). Information and the cost of capital. *Journal of Finance*, 59 (4): 1553-1583 .
- Etemadi, H. , Babajani, J. , Azar, A. , Dianati Deylami, Z. (2009). The Effect of Organizational Culture, Ownership Concentration, and Ownership Structure on Quality of Financial Reporting: An Empirical Study in Tehran Stock Market. *Iranian journal of management sciences*, 4 (15): 59-91. (in Persian)
- Feng, M. , Li, C. and S. McVay. (2009). Internal control and management guidance. *Journal of Accounting and Economics*, 48 (2–3): 190–209 .
- Financial Accounting Standards Board. (1978). Objectives of Financial Reporting by Business Enterprise. *Statement of Financial Accounting Concepts*, No. 1 .
- Ge, W. and S. McVay. (2005). The disclosure of material weaknesses in internal control after the Sarbanes-Oxley act. *Accounting Horizons*, 19 (3): 137–158 .
- Givoly, D. and C. Hayn. (2000). The changing time-series properties of earnings, cash flows and accruals: Has financial reporting become more conservative? *Journal of Accounting and Economics*, 29 (3): 287-320 .
- Glosten, L. and P. Milgrom. (1985). Bid ask and transaction prices in a specialist market with heterogeneously informed traders. *Journal of Financial Economics*, 14 (1): 71-100 .

- Goh, B. W. and D. Li. (2011). Internal controls and conditional conservatism. *The Accounting Review*, 86 (3): 975–1005 .
- Hassas Yeganeh, Y. and S. Yaghoobi Manesh. (2003). The Effects of the Auditing Reports on the stock Price of the Listed Corporations in Tehran Stock Exchange. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 1 (3): 27-59. (in Persian)
- Hussainey, K. (2009). The impact of audit quality on earnings predictability. *Managerial Auditing Journal*, 24 (4): 340-351 .
- Imhoff, E. A. (2003). Accounting quality, auditing and corporate governance. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=374380>, Available online 2 March 2003.
- Jaggi, B. , Mitra, S. and M. Hossain. (2015). Earnings quality, internal control weaknesses and industry-specialist audits. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 45 (1): 1-32 .
- Javid, D. , Dastgir, M. and M. Arabsalehi. (2015). The investigation of the effect of internal control quality on conditional conservativeness in accepted companies in Tehran securities exchange. *quarterly financial accounting journal*, 7 (26): 125-151. (in Persian)
- Ji, X. , Lu, W. and W. Q. (2017). Voluntary disclosure of internal control weakness and earnings quality: Evidence from China. *The International Journal of Accounting*, 52 (1): 27–44 .
- Khoshbakhti Vaygan, V. , Mohammadi, A. , Esmoeili Sefideh Khavan, A. and H. Shiri. (2017). Investigating of the effect audit quality on earnings information content for the companies listed in Tehran Stock Exchange. 6th International Conference on New Research in Management, Economics and Accounting, pp. 572-600. (in Persian)
- Kormendi, R. and R. Lipe. (1987). Earnings innovation, earnings persistence and stock returns. *Journal of Business*, 60 (3): 323-345 .
- Kothari, S. P. , Leone, A. J. and C. E. Wasley. (2005). Performance matched abnormal accrual measures. *Journal of Accounting and Economics*, 39 (1): 163-197 .
- Lau, S. T. , Shrestha, K. and J. Yu. (2015). Corporate governance and the information content of earnings announcements: A cross-country analysis. *Contemporary Accounting Research*, 33 (3): 1238-1266 .
- Lenard, M. J. , Petruska, K. A. , Alam, P. and B. Yu. (2016). Internal control weaknesses and evidence of real activities manipulation. *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting*, 33: 47-58 .

- Lu, H. , Richardsom, G. and S. Salterio. (2011). Direct and indirect effects of internal control weaknesses on accrual quality: Evidence from a unique Canadian regulatory setting. *Contemporary Accounting Research*, 28 (2): 675-707 .
- Meiying, W. (2015). Research on audit quality and information content of internal control audit reports. *Journal of Finance and Accounting*, 3 (5): 128-131 .
- Moradi, J. , Valipour, H. and M. Galami. (2011). The Effect of Accounting Conservatism On Reducing Stock Price Crash Risk. *Management Accounting*, 4 (11): 93-106. (in Persian)
- Myers, J. , Myers, L. and T. Omer. (2003). Exploring the term of the auditor client relationship and the quality of earnings: A case for mandatory auditor rotation? *The Accounting Review*, 78 (3): 779-800 .
- Namazi, M. and G. Rezaei. (2015). Examining the impact of accruals quality and information relevance on the agency costs of the companies listed in Tehran Stock Exchange. *Empirical Studies in Financial Accounting Quarterly*, 11 (44): 37-69. (in persian)
- Penman, S. and X. J. Zhang. (2002). Accounting conservatism, the quality of earnings, and stock returns. *The Accounting Review*, 77 (2): 237-264.
- Pincus, M. (1983). Information characteristics of earnings announcements and stock market behaviour. *The Accounting Review*, 21 (1): 155-183 .
- Poretti, C. , Schatt, A. and L. Bruynseels. (2018). Audit committees' independence and the information content of earnings announcements in Western Europe. *Journal of Accounting Literature*, 40: 29-53 .
- Rahimi, H. (2015). Investigating the Factors Affecting the Disclosure of Weaknesses in Internal Controls for the Companies listed in Tehran Stock Exchange. Master's Degree in Accounting, Tarbiat Modares University. (in Persian)
- Ravenstein, J. V. , Georgakopoulos, G. , Kalantonis, P. and P. Kaldis. (2013). Does audit quality influence the relation between earnings management and internal control weakness in the post - SOX period? *International Journal of Sustainable Economies Management*, 2 (2): 70-100 .
- Smii, T. (2016). The impact of the audit quality on that of the accounting profits: The case of companies listed on the TSE. *International Journal of Managing Value and Supply Chains*, 7 (1): 39-54.